

พัฒนาการของอุปรากรเหอหนาน ในเมืองไคเฟิง
มณฑลเหอหนาน ประเทศจีน
The Development of Hernan Opera in
Kaifeng City, Hernan, China

เหมียว หวัง¹

Miao Wang

คมกริช การ์รินทร์²

Khomkrich Karin

¹ นักศึกษาหลักสูตรดุริยางคศาสตรมหาบัณฑิต
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
Master of Music. (Music), College of Music,
Mahasarakham University
(E-mail: khamsitkarin@gmail.com)

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., วิทยาลัยดุริยางคศิลป์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
Assistant Professor Dr., College of Music,
Mahasarakham University

Received: 30/04/2021 Revised: 02/06/2021 Accepted: 11/06/2021

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “พัฒนาการของอุปรากรเหอหนาน ในเมืองไคเฟิง มณฑลเหอหนาน ประเทศจีน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการของ อุปรากรเหอหนาน ในเมืองไคเฟิง มณฑลเหอหนาน ประเทศจีน ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เน้นข้อมูลภาคสนามเป็นหลัก เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จากศิลปินอุปรากรเหอหนาน ในเมืองไคเฟิง ประเทศจีน ผลการศึกษามีดังนี้

พัฒนาการอุปรากรเหอหนานแบ่งได้เป็นสามช่วง ได้แก่ 1) ในยุคสาธารณรัฐจีน หรือยุคจีนเดิม ในปี ค.ศ.1912 - 1949 พบว่าศิลปินนักแสดงไม่มีความรู้อ่านหนังสือไม่ออก การแสดงไม่มีระเบียบแบบแผน เนื้อเรื่องไม่น่าสนใจ ไม่มีเวทีสำหรับการแสดง ใช้เครื่องดนตรีจีนโบราณ บรรเลงประกอบการแสดง ได้แก่ หยูฉิน (Yueqin), ซานเซียน (Sanxian), บางซี (Bangzi), กลอง (Drums), และฆ้องโหม่ง (Gongs) และมีการเพิ่ม บ่านหู (Banhu) มาบรรเลงแทน หยูฉิน 2) ในยุคสาธารณรัฐประชาชนจีน หรือจีนใหม่ ในช่วงปี ค.ศ.1949-1966 พบว่า มีการเขียนบทเพื่อใช้ในการแสดง มีการก่อสร้างเวทีสำหรับการแสดง และปรับปรุงแบบให้เข้ากับความต้องการของผู้ชม เพิ่มเครื่องดนตรีเข้ามาบรรเลงประกอบอีก ได้แก่ เอ้อหู (erhu), เปียโน (pipa), หลู่ไมไ่ (Bamboo Flute), เซิง (sheng) อิเล็คโทน (Electron) และ 3) ในยุคใหม่ ตั้งแต่ ปี ค.ศ.2000 รัฐบาลให้การสนับสนุนเรื่องงบประมาณและการประชาสัมพันธ์ เป็นยุคที่เปิดกว้างทางความคิดให้อิสระในด้านต่างๆ ทำให้การแสดงอุปรากรเหอหนาน ใช้วิธีการแสดงที่หลากหลายแต่ยังคงรักษาเอกลักษณ์ทางการขับร้อง มีการนำวงออเคสตรามาบรรเลงประกอบการแสดง และในการเปลี่ยนแปลงนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงแบบผสมผสานระหว่างเก่าและใหม่ เข้าด้วยกันอย่างลงตัว

คำสำคัญ: พัฒนาการ, อุปรากรเหอหนาน, ไคเฟิง, ประเทศจีน

Abstract

This article is part of a thesis titled “The Development of Henan Opera in Kaifeng City, Henan Province, China” with an aim to study the development of Henan Opera in Kaifeng City, Henan Province, China. The qualitative research methodology was employed in the study with emphasis on field data. The research instruments included questionnaires and interview questions. The data were collected from Henan Opera performers in Kaifeng City, China. The results are as follows:

The development of Henan Opera can be divided into three periods: 1) The period of the Republic of China or the period of the Old China from A.D. 1912 to A.D. 1949 during which the performers were illiterate, the performances were unsystematic, the show narratives were uninteresting, and no specific stages existed for the performances which were accompanied by ancient Chinese musical instruments, namely Yueqin, Sanxian, Bangzi, drums, gongs, and occasionally Banhu to replace Yueqin; 2) The period of the People’s Republic of China or the period of the New China from A.D. 1949 to A.D. 1966 during which scripts were written and stages were constructed for the performances which were adjusted to suit the audiences’ preferences, and other musical instruments were added, namely Erhu, Pipa, bamboo flute, Sheng and the Electone; and 3) The New Age from A.D. 2000 onwards in which the government provides support in terms of budget and public relations and the freedom of thought on various aspects is welcome, resulting in a variety of means for performances but still conserving the uniqueness of the traditional

way of singing. Orchestras have been introduced to accompany the performances. The changes, therefore, could be said to embrace a harmony between the old and new ingredients.

Keywords: Development, Henan Opera, Kaifeng, China

บทนำ

มณฑลเหอหนาน (Henan) ตั้งอยู่ทางตอนกลางเฉียงไปด้านตะวันออกของประเทศจีน บริเวณส่วนล่างของ แม่น้ำเหลือง หรือแม่น้ำฮวงโห ซึ่งไหลผ่านเป็นระยะทาง 700 กว่ากิโลเมตร ถือเป็นแหล่งอารยธรรมเก่าแก่แห่งหนึ่งของจีนที่มีประวัติศาสตร์นานนับกว่าพันปี และเปี่ยมไปด้วยศิลปวัฒนธรรมอันทรงคุณค่า โดย 4 ใน 8 เมืองโบราณของประเทศจีนนั้นตั้งอยู่ในมณฑลเหอหนานแห่งนี้ ประกอบด้วย เมืองเจิ้งโจว (Zhengzhou), เมืองอันหยาง (Anyang), เมืองลั่วหยาง (Luoyang) และเมืองไคเฟิง (Kaifeng) ทั้ง 4 เมืองโบราณดังกล่าวถือเป็นแลนด์มาร์กสำคัญ สำหรับนักท่องเที่ยวผู้สนใจด้านประวัติศาสตร์

มณฑลเหอหนานมีพื้นที่ทั้งหมด 167,000 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 1.74 ของพื้นที่ทั้งประเทศ โดยมีพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับที่ 17 ของประเทศ ในอดีตประเทศจีนได้ถูกแบ่งออกเป็น 9 ส่วน มณฑลเหอหนาน เป็นศูนย์กลางของดินแดนทั้งหมด เนื่องจากมีสภาพภูมิประเทศอยู่ในส่วนกลางของประเทศจีน โดยมีกษัตริย์ปกครองมากกว่า 200 พระองค์ และราชวงศ์มากกว่า 20 ราชวงศ์ ได้ตั้งเมืองหลวง ที่มณฑลเหอหนาน เมืองลั่วหยางเป็นเมืองหลวงเก่าใน 9 ราชวงศ์ และเมืองไคเฟิง เป็นเมืองหลวงเก่าใน 7 ราชวงศ์ ในสมัยราชวงศ์ซ่ง เมืองไคเฟิงนอกจากเป็นเมืองหลวง ศูนย์กลางทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมแล้ว ยังเป็นเมืองนานาชาติด้วย นอกจากเมืองไคเฟิงแล้ว เมืองอันหยางก็เคยเป็นเมืองหลวงเก่าในสมัยราชวงศ์ซางและราชวงศ์หยิน (ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน, ม.ป.ป.)

เมืองไคเฟิงเป็นเมืองที่ตั้งของศาลไคฟง สถานที่พิพากษาคดีของท่านเปาบุ้นจิ้น ยอดคนคุณธรรมแห่งแดนมังกร ซึ่งคนไทยหลายๆ คนคุ้นเคยกันดี และเป็นแหล่งกำเนิด อุปรากรเหอหนาน (Hernan Opera) ซึ่ง อุปรากรเหอหนานเป็นหนึ่งในรูปแบบอุปรากรประจำชาติที่มีชื่อเสียงของจีนควบคู่ไปกับ Beijing Opera, Yue opera, Huangmei opera และ Pingju Opera โดยอุปรากรเหอหนาน กำเนิดที่มณฑลเหอหนานนี้สามารถเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า หยูโอเปรา เนื่องจากตัวย่อของเหอหนาน คือ “豫” (yù) ซึ่งออกเสียงว่า “หยู” นั่นเอง หลังจากการก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีน พื้นที่ที่มีการแสดงอุปรากรเหอหนาน มากที่สุดคือบริเวณรอบๆ แม่น้ำเหลียง และ แม่น้ำ Huai

ในเมืองไคเฟิง ในฐานะเมืองหลวงเก่าของมณฑลเหอหนานมีประวัติมานานกว่า 2700 ปี ถือว่าเป็นแหล่งกำเนิดของอุปรากรเหอหนาน มีบทบาทสำคัญในรักษาสืบทอดการแสดงนี้ แต่ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาเนื่องจากการพัฒนาอย่างรวดเร็วของเมือง และการหลั่งไหลเข้ามาของวัฒนธรรมต่างชาติ ทำให้อุปรากรเหอหนานได้รับผลกระทบจากวัฒนธรรมและเทคโนโลยีต่างประเทศในยุคสื่อใหม่ทำให้เกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงในรูปแบบการแสดงของอุปรากรเหอหนาน โดยการแสดงนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการผ่านช่วงเวลาประวัติศาสตร์ของชนชาติจีนมายาวนาน ซึ่งในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนานี้มีจุดที่น่าสนใจเพื่อศึกษาและนำข้อมูลมาใช้ในการศึกษาหรือเปรียบเทียบกับการแสดงอื่นๆ ได้ต่อไป

บทความนี้มุ่งศึกษาค้นหาคำตอบเกี่ยวกับพัฒนาการของ อุปรากรเหอหนานในเมืองไคเฟิง ในยุคจีนเดิม จนมาเป็นจีนใหม่และเข้าสู่ยุคใหม่ของการแสดง โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และใช้การรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์ เป็นข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาพัฒนาการของ อุปรากรเหอหนาน ในเมืองไคเฟิง มณฑลเหอหนาน ประเทศจีน

ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาพัฒนาการผู้วิจัยจะกล่าวในภาพรวมของรูปแบบที่ได้รับการพัฒนาในบริบทของเมืองไคเฟิง (Kaifeng) มณฑลเหอหนาน ประเทศจีนเท่านั้น

ระเบียบวิธีวิจัย

บทความนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้ข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้แก่แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ โดยมีขั้นตอนในการศึกษา ดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่างๆ เพื่อทำการรวบรวมเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ที่มาของเหอหนานโอเปร่า จากนั้นทำการเลือกพื้นที่แบบเจาะจง คือ เมืองไคเฟิง

2. จากนั้นผู้วิจัยทำการสร้างเครื่องมือในการวิจัยคือแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม โดยยึดวัตถุประสงค์เป็นหลัก ในการตั้งคำถามเพื่อให้ได้ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และนำเสนอผู้เชี่ยวชาญตามลำดับ และนำข้อแก้ไขมาปรับปรุงเครื่องมือ ก่อนนำลงสนามเพื่อเก็บข้อมูล

3. ผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยทำการคัดเลือกจากผู้ที่เป็นศิลปินมรดกทางวัฒนธรรมของอุปรากรเหอหนาน และเป็นผู้ที่มีประสบการณ์การแสดงอุปรากรเหอหนาน และเป็นผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดอุปรากรเหอหนานแบบดั้งเดิม และประสบความสำเร็จในการแสดง ประกอบด้วย 3 ท่าน ได้แก่ 1. หวัง จุนลี่ (Wang Junli) 2. หลิว จงเหอ (Liu Zhonghe) และ 3. หลี่ เฝิงจี (Li Pengjie)

4. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์ จากนั้นเรียบเรียงและวิเคราะห์ตามประเด็น โดยใช้การพรรณนาวิเคราะห์ตามช่วงเวลา คือ ยุคจีนเดิม ยุคจีนใหม่ และยุคใหม่

ผลการศึกษา

ภายใต้ผลกระทบของความบันเทิงรูปแบบต่างๆ ในปัจจุบันที่หลั่งไหลเข้ามาในประเทศจีน ทำให้มีการแสดงอื่นๆ ที่มีสีสันเข้ามาแทนที่การแสดงโอเปร่า

ของจีน ซึ่งอุปรากรเหอหนาน ก็ได้รับผลกระทบนี้เช่นกัน โดยจะค่อยๆ เลือนหายไปจากผู้คนในไคเฟิง (Wang Junli, 2020, สัมภาษณ์) โดยสาเหตุหลักๆ จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลทั้งสามท่าน พบว่า ประการแรก การแสดงอุปรากรเหอหนานขาดชีวิตชีวา ประการต่อมา หน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องนี้ไม่ให้ความสนใจ ไม่มีมาตรการในการอนุรักษ์ และประการที่สำคัญคือคนรุ่นหลัง คนในวัยหนุ่มสาวไม่ชอบดูโอเปร่า ซึ่งปัญหาเหล่านี้ สะท้อนให้เห็นถึง สถานภาพที่สำคัญของอุปรากรเหอหนาน ในช่วงที่ผ่านมา คือ

- 1) รูปแบบของการแสดงอุปรากรเหอหนานมีรูปแบบเดียว
- 2) ระดับความสามารถที่แตกต่างกันของนักแสดง
- 3) ผู้ชมของอุปรากรเหอหนานมีจำนวนน้อย
- 4) ขาดนวัตกรรมใหม่ในการแสดง
- 5) รัฐบาลขาดความสนใจในการอนุรักษ์ส่งเสริมอุปรากรเหอหนาน

จากสิ่งต่างๆ นี้ แสดงให้เห็นถึงสถานภาพในปัจจุบันของอุปรากรเหอหนานในเมืองไคเฟิง ที่ไม่ได้รับความสนใจจากทั้งผู้คนและหน่วยงานองค์กรของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งอาจทำให้อุปรากรเหอหนาน ค่อยๆ เลือนหายไปในที่สุด

การพัฒนาโอเปร่าเหอหนานเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาโอเปร่าจีนร่วมสมัย การมีส่วนร่วมของวรรณกรรมและนักเขียนทำให้อุปรากรเหอหนานสามารถรักษาลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นไว้ได้ ในขณะเดียวกันก็ปรับปรุงรสนิยมทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นแบบอย่างสำหรับการสร้างสรรค์โอเปร่าร่วมสมัย จากการเก็บข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์ พบว่า การพัฒนาอุปรากรเหอหนาน แบ่งได้เป็น 3 ช่วง ดังนี้

1. การพัฒนาอุปรากรเหอหนานในช่วงยุคสาธารณรัฐจีน (หรือจีนเดิม ค.ศ. 1912-1949)

1) ในยุคสาธารณรัฐจีน จะอยู่ในช่วง ปี ค.ศ.1912-1949 (พ.ศ.2455-2492) ซึ่งในช่วงต้นที่มีการพัฒนาอุปรากรเหอหนาน คือในปี ค.ศ. 1920-1930 (พ.ศ. 2463- 2473) โดยอุปรากรเหอหนาน (Henan Opera) จะได้รับการเผยแพร่

อย่างกว้างขวาง แต่ก็ยังไม่มีระบบที่เป็นมาตรฐาน ในช่วงต้นพบว่าลักษณะของอุปรากรเหอหนาน เป็นดังนี้

1.1) คุณสมบัติของศิลปินนักแสดงโดยทั่วไปไม่มีความรู้ด้านวิชาการ เขียนไม่ได้ อ่านไม่ออก ไม่มีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโอเปร่าและการสืบทอดศิลปะนั้นขึ้นอยู่กับการสอนด้วยปากเปล่า การขับร้องและการแสดงขึ้นอยู่กับตัวอาจารย์ผู้สอน ขาดการปฏิรูปและความก้าวหน้า

1.2) เนื้อหาของการแสดงไม่มีความละเอียดและไม่น่าสนใจ รวมทั้งไม่มีผู้เขียนบทและผู้กำกับทำให้การแสดงไม่เป็นระเบียบ และไม่มีการนำวรรณกรรมต่างๆ มาแสดง แต่งเนื้อเรื่องตามแบบที่ผู้คนชอบ

1.3) การแสดงโดยทั่วไปไม่มีเวที เครื่องแต่งกายไม่สวยงาม แต่งหน้าแบบหยาบๆ และขาดความสวยงาม

1.4) ใช้เครื่องดนตรีจีนโบราณ บรรเลงประกอบการแสดง ได้แก่ หยูฉิน (Yueqin), ซานเซียน (Sanxian), บางซี (Bangzi), กลอง (Drums), และ ฆ้องโหม่ง (Gongs)

2) ในช่วงกลางและปลายในยุคราชอาณาจักรจีน (ค.ศ.1930-1949)

การพัฒนาอุปรากรเหอหนาน (Henan Opera) เข้าสู่ช่วงเวลาแห่งการพัฒนาอย่างรวดเร็ว สาเหตุเนื่องจากมีผู้มีการศึกษาเข้ามา และเกิดจากตัวนักแสดงเองที่เพิ่มพูนความรู้ตัวเอง โดยในช่วงนี้มีลักษณะดังนี้

2.1) มีการเขียนบทการแสดงของ อุปรากรเหอหนาน (Henan Opera) โดยในช่วงต้นไม่มี เนื่องจากศิลปินส่วนใหญ่ไม่รู้หนังสือ ในช่วงเวลานี้เนื่องจากการมีส่วนร่วมของผู้มีความรู้ที่สามารถอ่านออกเขียนได้ จึงทำให้อุปรากรเหอหนานเริ่มมีการเขียนบทการแสดง และมีผลงานที่ยอดเยียมมากมายเกิดขึ้นในช่วงเวลานี้

2.2) มีการจัดตั้ง กลุ่มสมาคมโอเปร่า มีการสร้างโรงละครอย่างเป็นทางการ ในอดีตการละเล่นจะเร่ร่อนในทุ่งนาและบนท้องถนนซึ่งมีผู้คนพลุกพล่านและไม่มีเครื่องเสียง ซึ่งจากอดีตที่กล่าวถึงนี้มันยากที่จะปรับปรุงศิลปะ

การแสดงนี้ให้เป็นที่น่าสนใจ ดังนั้นด้วยการสนับสนุนของรัฐบาลจึงมีการจัดตั้งโรงละครอย่างเป็นทางการแห่งแรกในมณฑลเหอหนานที่เมืองไคเฟิง ซึ่งทำให้ประวัติศาสตร์ของอุปรากรเหอหนาน ที่กล่าวว่าไม่มีสถานที่ที่แน่นอนในการแสดงนั้นสิ้นสุดลง (Sun, 2018)

2.3) มีนักแสดงและตัวละครที่โดดเด่นจำนวนมากเพิ่มขึ้น เมื่อมีผู้มีความรู้เข้ามาพัฒนาการแสดง โอเปร่าเหอหนานเริ่มได้มาตรฐานและมีความนิยมสูงขึ้นเรื่อยๆ สถานะทางสังคมของนักแสดงก็ดีขึ้นเช่นกัน และเกิดศิลปินมืออาชีพมากขึ้น

2.4) ใช้ดนตรีเหมือนช่วงแรก แต่มีการเพิ่ม บ่านหู (Banhu) มาบรรเลงแทน หยูฉิน (Yueqin)

2. การพัฒนาอุปรากรเหอหนานช่วงยุคสาธารณรัฐประชาชนจีน (หรือยุคจีนใหม่ ค.ศ. 1949–1966)

ระยะเวลา 17 ปีตั้งแต่ปี ค.ศ.1949 ถึง ค.ศ.1966 (พ. ศ. 2492 ถึง พ.ศ. 2509) เป็นช่วงที่สองในการพัฒนาของ อุปรากรเหอหนาน (Henan Opera) ในช่วงเวลานี้มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับนโยบายของประเทศในการปฏิรูปโรงละครโอเปร่า มีการเสริมสร้างรูปแบบการแสดงของโอเปร่าเพื่อสะท้อนความเป็นจริงมากขึ้น และการเพิ่มองค์ประกอบการแสดง เช่นรายละเอียดของเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย การแต่งหน้า ทำให้เป็นที่ชื่นชอบ และกลายเป็นเสน่ห์สำหรับการแสดง โอเปร่าในยุคใหม่ ดังนั้นหน่วยงานทางวัฒนธรรมจึงมีส่วนในการพัฒนาและปรับเปลี่ยนให้ เหอหนาน โอเปร่า (Henan Opera) ได้มีชีวิตชีวาและมีความหลากหลายของเนื้อหาและรูปแบบการแสดงมากขึ้น ทำให้การแสดงสามารถตอบสนองความต้องการด้านความบันเทิงของผู้ชม และได้รับการชื่นชมจากคนจำนวนมาก มีการเพิ่มเครื่องดนตรีเข้ามาบรรเลงประกอบอีก ได้แก่ เอ้อหู (erhu), ฝีผา (pipa), ชลุ่ยไม้ไผ่ (Bamboo Flute), เชิง (sheng) บางคณะมีการเพิ่มเครื่องดนตรีไฟฟ้า คือ อิเลคโทน (Electron) เข้ามาด้วย

การพัฒนาของอุปรากรเหอหนาน (Henan Opera) ได้เข้าสู่ช่วงเวลาที่มีชีวิตชีวาและรุ่งเรือง นโยบายด้านวัฒนธรรมนี้ได้ส่งเสริมการพัฒนา อุปรากรเหอหนาน (Henan Opera) โดยตรง แม้ว่าจะมีการพลิกผัน แต่ อุปรากรเหอหนาน (Henan Opera) ก็ประสบความสำเร็จ จากความพยายามอย่างไม่หยุดยั้งของผู้กำกับและผู้เขียนบททั้งหลายนี้ ทำให้เกิดวรรณกรรมการแสดงที่ยอดเยี่ยมถึงสองเรื่อง ได้แก่ “Mu Guiying takes command “ (มู่ก้วยยียอดหญิงตระกูลหยาง) และ “Mulan” (มู่หลาน) โดยสองเรื่องที่ชี้แสดงอุปรากรเหอหนานนี้ได้กลายเป็นตัวแทนวัฒนธรรมการแสดงของอุปรากรเหอหนาน และได้รับรางวัลเกียรติยศระดับชาติสำหรับการแสดง ของอุปรากรเหอหนาน (Henan Opera) (Liu Zhonghe, Li Pengjie, 2020, สัมภาษณ์)

3. การพัฒนาอุปรากรเหอหนานในช่วงยุคใหม่ (ค.ศ. 2000 ถึงปัจจุบัน)

หลังจากช่วงเวลาใหม่ในปี ค.ศ. 2000 (พ.ศ.2543) การพัฒนาที่ทันสมัยของอุปรากรเหอหนาน (Henan Opera) ได้เข้าสู่ขั้นตอนใหม่ทางประวัติศาสตร์ นโยบายการปฏิรูปและการเปิดกว้างทำให้เกิดอิสระในการแสดงความรู้สึกทางวัฒนธรรมและความบันเทิง และมีการสืบค้นมรดกและสร้างนวัตกรรมในการปกป้องรักษาวัฒนธรรมการแสดง ทำให้อุปรากรเหอหนานก็ได้รับอิทธิพลดังกล่าว

เป็นสิ่งที่แตกต่างจากในอดีตการปฏิรูปและการพัฒนา อุปรากรเหอหนาน (Henan Opera) ในช่วงนี้เกิดจากการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงของชีวิตทางสังคมและประสบความสำเร็จในการพัฒนาอุปรากรแห่งชาติ ความยอดเยี่ยมของอุปรากรเหอหนาน (Henan Opera) นั้นเกิดจากการสร้างบทของนักเขียนบทละครที่ยอดเยี่ยม โดยบทละครที่ยอดเยี่ยม จะเป็นรากฐานที่มั่นคงสำหรับการแสดง หมายความว่าถ้าบทที่ดีก็จะทำให้การแสดงนั้นดีตามไปด้วย โดยในบทนี้มีทั้งบทละครที่อ้างอิงจากประวัติศาสตร์และเป็นบทละครสมัยใหม่ (Li Pengjie, 2020, สัมภาษณ์)

ในส่วนของวงดนตรีนั้นมีการพัฒนาเห็นได้ชัดเจน โดยในช่วงเวลาที่เป็นสาธารณรัฐจีนอุปรากรเหอหนานส่วนใหญ่บรรเลงประกอบด้วยเครื่องดนตรีจีน

โบราณ จากนั้นมีการปรับเปลี่ยนในช่วงสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยจะใช้ บ่านหู (Banhu) มาบรรเลงแทน หยูฉิน (Yueqin) และเพิ่มเครื่องดนตรีจีนอื่นๆ เพิ่มเข้ามา ซึ่งในยุคปัจจุบันมีการใช้วงออเครสตรา ประกอบไปด้วย ไวโอลิน (Violin), วิโอลา (Viola) และ เครื่องลมไม้ (Woodwind) เข้ามาประกอบการแสดง เราจะเห็นได้ว่า จากอดีต เป็นการใช้เครื่องดนตรีโบราณของจีน ต่อมาได้มีการพัฒนานำเครื่องดนตรีของจีนขึ้นต่างๆ เข้าไปประสม และมีการนำเครื่องดนตรีตะวันตกเข้าไปร่วมบรรเลง จนถึงวงออเครสตราในยุคปัจจุบัน สาเหตุอาจเพราะเนื่องจากสามารถบรรเลงและสร้างอารมณ์ผ่านบทเพลงได้หลากหลายมากกว่าเครื่องดนตรีจีนโบราณแบบเดิม

ในการนำเสนอ อุปรากรเหอหนาน (Henan Opera) มีการแสดงรูปแบบใหม่ที่แตกต่างจากแบบดั้งเดิมในเรื่องเนื้อหาและรูปแบบการดำเนินเรื่องราวที่มีระเบียบแบบแผน ได้เกิดการปลูกฝังและสร้างนักแสดงรุ่นใหม่ รวมทั้งสร้างลักษณะการแสดงใหม่ๆ ไปในขณะเดียวกัน เป็นการปรับให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของรสนิยมทางสุนทรียะของผู้ชม โดยอุปรากรเหอหนาน (Henan Opera) ในช่วงนี้มักใช้วิธีการแสดงบนเวที ที่หลากหลายแต่ในแง่ของการร้องเพลงยังคงรักษาลักษณะการร้องที่หนักแน่นของอุปรากรเหอหนาน (Henan Opera) ไว้อย่างเข้มแข็ง โดยในรูปแบบการปรับเปลี่ยนนั้นมีการรักษาความเชื่อมโยงกับรูปแบบดั้งเดิมด้วย แต่ยังมีมุ่งมั่นที่จะสร้างลักษณะการแสดงใหม่ๆ แม้ว่าการปฏิรูปนี้จะก่อให้เกิดข้อถกเถียงมากมาย แต่ก็แสดงให้เห็นถึงการแสวงหาและความพยายามของศิลปินละครร่วมสมัยในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่

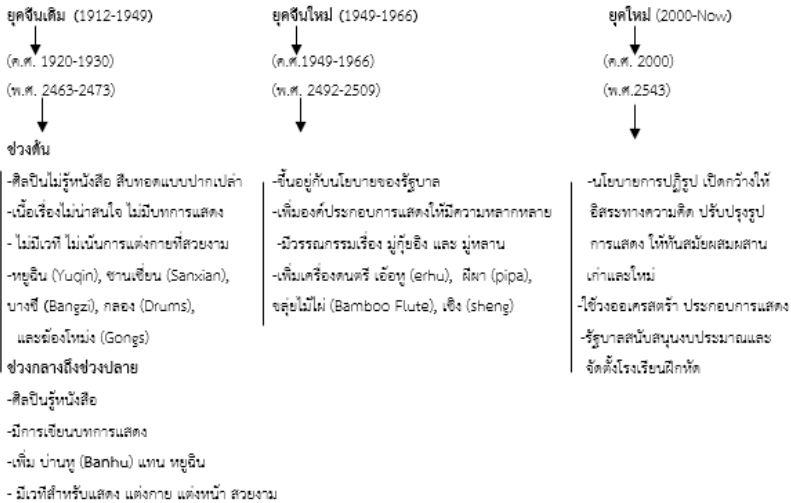
ในส่วนของรัฐบาล พบว่า มีการช่วยประชาสัมพันธ์และสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาโรงละคร รวมถึงอุปกรณ์สำหรับการแสดงต่างๆ เพื่อให้โรงอุปรากรเหอหนานพัฒนาได้ดีขึ้นนอกจากนี้ยังมีการจัดการการแข่งขันอุปรากรเหอหนานผ่านรายการโทรทัศน์ เพื่อให้ผู้คนได้รู้จักและเรียนรู้เกี่ยวกับอุปรากรเหอหนานมากขึ้น ในเวลาเดียวกันหน่วยงานของรัฐยังได้จัดตั้งโรงเรียนเพื่อฝึกอบรมนักแสดงอุปรากรเหอหนานอีกด้วย

หลังจากผ่านการทดลองและผ่านความยากลำบากมากมาย อุปรากรเหอหนาน (Henan Opera) ได้ผ่านการวิวัฒนาการมาหลายร้อยปี จากรูปแบบการแสดงที่เกือบหายไป ได้กลายเป็นรูปแบบการแสดง ที่เรียกว่า อุปรากรเหอหนาน (Henan Opera) ที่ได้รับความนิยม ซึ่งได้เติบโตขึ้นจากไม่มีอะไรเลย ไปสู่ความเป็นรูปแบบจากสิ่งเล็กๆ ได้กลายเป็นวัฒนธรรมการแสดงที่ยิ่งใหญ่ในเวลาต่อมา การแสดงนี้ได้ผ่านความผันผวนและการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่มาหลายปีจนยืนหยัดเป็นรูปแบบที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาของ อุปรากรเหอหนาน (Henan Opera) ได้ผ่านช่วงเวลาอันยาวนาน หลังจากการทดลองและความยากลำบากหลายครั้ง จนถึงปัจจุบัน อุปรากรเหอหนาน (Henan Opera) ได้เข้าสู่เวทีระดับนานาชาติ อย่างไรก็ตามในยุคใหม่การแสดงดังกล่าว ก็กำลังเผชิญกับปัญหาใหม่เช่นกัน ซึ่งตัวการแสดงนี้ได้รับความนิยมมากขึ้นเรื่อยๆ ในรูปแบบดนตรีสมัยใหม่ ภายใต้ผลกระทบของกระแสดนตรีเราจะอยู่รอดจากการแข่งขันและความท้าทายมากมายได้อย่างไรและจะทำอย่างไรเพื่อให้ศิลปะโบราณนี้ยังคงมีชีวิตชีวาอยู่ต่อไป นี่เป็นคำถามที่เราต้องคิด

ในประวัติศาสตร์อันยาวนานของการพัฒนาทางประวัติศาสตร์ อุปรากรเหอหนาน (Henan Opera) ยังได้รับการปฏิรูปและปรับปรุงโดยพบว่าเป็นสามช่วง และในสามช่วงเวลานี้ อุปรากรเหอหนาน (Henan Opera) มีความก้าวหน้าและพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งรูปแบบและวิธีการแสดง สามารถสรุปเป็นแผนภูมิได้ ดังนี้



ภาพประกอบที่ 1 สรุปพัฒนาการของอุปรากรเหอหนานในเมืองไคเฟิง

เมื่อเผชิญกับสถานการณ์ปัจจุบัน รัฐบาลและผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องดำเนินการบางอย่างเพื่อสนับสนุนการพัฒนา อุปรากรเหอหนาน (Henan Opera) ต่อไป

อภิปรายผล

อุปรากรเหอหนาน (Henan Opera) เป็นตัวแทนของดนตรีพื้นบ้านของมณฑลเหอหนานและพัฒนาการของมันมีประวัติศาสตร์ยาวนานกว่าสองร้อยปีแน่นอนว่าไม่ว่าจะเป็น อุปรากรเหอหนาน (Henan Opera) หรือ ปักกิ่ง โอเปร่า (Beijing Opera) ต่างก็ประสบปัญหาเดียวกันในการพัฒนาและอนุรักษ์ ซึ่งในการอนุรักษ์และพัฒนาวัฒนธรรมดั้งเดิมของ อุปรากรเหอหนาน (Henan Opera) นี้จะคล้ายกับการรักษาศิลปะการแสดงพื้นบ้านของประเทศต่างๆ ที่มีปัญหาด้านเดียวกัน เช่น เป็นการแสดงที่ไม่น่าสนใจ ใช้ภาษาท้องถิ่น หรือภาษาโบราณ ที่คนรุ่นใหม่ฟังไม่เข้าใจ และที่สำคัญได้มีวัฒนธรรมการแสดงของต่างประเทศที่น่าสนใจกว่าได้

แพร่เข้ามา ซึ่งอุปรากรเหอหนาน นี่ต้องมีการปรับตัวถึงจะอยู่รอด คล้ายกับการแสดงของไทยเช่น หมอลำ ที่ได้มีการปรับตัวและพัฒนาในด้านต่างๆ ทั้งเรื่องเวที แสง สี เสียง ประกอบการแสดง เครื่องแต่งกาย และอุปกรณ์ประกอบการแสดงต่างๆ รวมทั้งมีการนำเพลงในยุคปัจจุบันเข้ามาผสมผสานเพื่อให้คนรุ่นใหม่สามารถเข้าถึงการแสดงได้มากขึ้น

ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าเราต้องใช้มาตรการในการที่จะรักษาไว้ซึ่งศิลปะการแสดงอุปรากรเหอหนาน ดังนี้

1) จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยน และนำนวัตกรรมบางอย่าง มาใช้เสริมในรูปแบบของการแสดง Henan Opera เพื่อให้คนรุ่นใหม่ได้สนใจในรูปแบบการแสดงที่สร้างสรรค์ขึ้น

2) รัฐบาลหรือหน่วยงานต้องให้ความสำคัญในการอนุรักษ์ และพัฒนาทั้งในด้านเชิงนโยบาย และงบประมาณต่างๆ เพื่อให้การแสดงนี้ได้คงอยู่อย่างยั่งยืน

3) จำเป็นต้องมีการถ่ายโอนเข้าไปในโรงเรียนประถม, โรงเรียนมัธยม และชุมชนเพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในการอนุรักษ์ ส่งเสริมเผยแพร่ เช่นการนำศิลปะโอเปร่าเข้าไปแสดง หรือจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นสำหรับการเรียนการสอน หรือหลักสูตรทางเลือกเป็นหลักสูตรระยะสั้นในการนำไปประกอบอาชีพในอนาคต

4) จัดกิจกรรมเทศกาลการแสดง อุปรากรเหอหนาน (Henan Opera) ระดับชาติ หรือการประกวด เพื่อกระตุ้นให้คนหันมาสนใจเพิ่มขึ้น

ซึ่งจากมาตรการต่างๆ นี้ จะสามารถทำให้ อุปรากรเหอหนาน (Henan Opera) นั้นจะยังคงอยู่และเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของเมืองไคเฟิง มณฑลเหอหนาน ประเทศจีน ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษา อุปรากรเหอหนาน (Henan Opera) ในด้านต่างๆ เช่น องค์ประกอบทางการแสดง และดนตรี

2. ควรมีศึกษาการแสดงโอเปร่าอื่นๆ เพื่อเป็นการเปรียบเทียบข้อมูล

เอกสารอ้างอิง

- ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน. [ม.ป.ป.]. **HENAN มณฑลเหอหนาน**. ค้นเมื่อ 20 มกราคม 2564, จาก <https://thaibizchina.com/country/henan/>
- Dehua, G. (2011). A study of Henan opera singing. **Symphony**, 2, 5-12.
- Feng, L. (2018). A study on the characteristics of central plain folk culture of Yu opera from the perspective of communication. **Journalism Research Guide**, 11, 56.
- Garé. (2018). The reference and integration of Chinese national vocal music: Foshan “Yu Song” and Yu Opera. **Beauty and times (II)**, 3, 54.
- Guo, Z. (2018). On the creative exploration of the diversification of the music creation of modern Henan Opera. **Drama Family**, 7, 135.
- Han, D. (1999). **The Chinese Henan Opera**. Zhengzhou: Henan People Press.
- Hao, J. (2003). **Outline of the Banqiang structure of Yu Opera**. Beijing: China Federation of Literature and Art Press.
- Junfeng, K. (2010). On Chang Xiangyu and the Chinese National Spirit in Henan Opera Art. **Journal of Chongqing University of Science and Technology (Social Science Edition)**, 12, 13-15.
- Sun H. (2018). **Development status and prospects of Henan Opera in Henan**. Beijing : People’s Music Publisher.
- Sun, T. (2016). **Research on the inheritance and development of Chinese Opera**. Beijing : Culture and Art Press.
- Tan, J. (2002). **An overview of Yu Opera Culture**. Beijing : China Drama Publishing House.

- Wang, J. (2004a). **An introduction to the Aria music of Henan Opera.**
Beijing : People's Music Publisher.
- Wang, J. (2004b). **An Introduction to the Singing Music of Henan Opera.** Zhengzhou : People's Music Press.